

Odpovědnost zaměstnance za škodu

Z principu obecné odpovědnosti zaměstnance za škodu podle ustanovení § 172 odst. 1 zák. práce vyplývá, že zaměstnanec odpovídá jen za tu škodu, kterou zaviněným porušením pracovních povinností skutečně způsobil. Ustanovení § 172 odst. 2 a § 179 odst. 5 zák. práce tento princip upřesňují v tom, že zaměstnanec neodpovídá za tu část škody, která byla způsobena porušením povinnosti ze strany zaměstnavatele, případně zaviněním jiného zaměstnance.

Z principu obecné odpovědnosti zaměstnance za škodu podle ustanovení § 172 odst. 1 zák. práce vyplývá, že zaměstnanec odpovídá jen za tu škodu, kterou zaviněným porušením pracovních povinností skutečně způsobil. Ustanovení § 172 odst. 2 a § 179 odst. 5 zák. práce tento princip upřesňují v tom, že zaměstnanec neodpovídá za tu část škody, která byla způsobena porušením povinnosti ze strany zaměstnavatele, případně zaviněním jiného zaměstnance.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 471/2001, ze dne 18.2.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce České republiky – Okresního úřadu v L., proti žalovanému L. W., zastoupenému advokátem, o 67.477,50 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Litoměřicích pod sp. zn. 10 C 180/99, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 8. září 2000 č.j. 9 Co 572/2000-48 tak, že rozsudek krajského soudu se zrušuje a věc se vrací Krajskému soudu v Ústí nad Labem k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobce se domáhal, aby mu žalovaný zaplatil 67.477,50 Kč s příslušenstvím. Žalobu odůvodnil zejména tím, že žalovaný jako vedoucí referátu Okresního pozemkového úřadu Okresního úřadu v L. zavinil škodu vzniklou zaplacením penále ve výši 88.197,- Kč, které žalobci předepsal Finanční úřad v L. platebním výměrem ze dne 22. 1. 1998 č.j. 9800004650/196960/1438 za zadržení prostředků státního rozpočtu. Škoda vznikla v důsledku toho, že žalovaný přes upozornění své podřízené K. nařídil a trval na proplacení faktur č. 335/95, 100/96 a 97/96 G. v.o.s. L., aniž by byla provedena kontrola, zdali práce na nich fakturované byly provedeny, resp. nebyly již jednou proplaceny. Protože práce fakturované na uvedených fakturách byly již jednou proplaceny, posoudil kontrolní orgán duplicitní zaplacení fakturovaných částek jako použití účelových prostředků ze státního rozpočtu k jiným, než k určeným účelům. Žalobce kromě toho vytýkal, že žalovaný po zjištění dvojího zaplacení provedených prací nedbal názoru podřízené pracovnice, aby nechal stornovat faktury č. 232/96 a 233/96 proplacené později a nechal stornovat faktury zaplacené dříve, v důsledku čehož bylo vypočteno vyšší penále za delší dobu, po kterou byly rozpočtové prostředky neoprávněně zadrženy. Z těchto důvodů žalobce po žalovaném požadoval zaplacení 4,5 násobku jeho průměrného měsíčního výdělku „v době před prvním porušením povinnosti, kterým škodu způsobil“.

Okresní soud v Litoměřicích rozsudkem ze dne 13. 4. 2000, č.j. 10 C 180/99-31, žalovanému uložil,

aby zaplatil žalobci 10.000,- Kč s 12% úrokem od 3. 6. 1999 do zaplacení, „co do částky“ 57.477,50 Kč s příslušenstvím žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ve věci samé dospěl k závěru, že správu finančních prostředků určených k restitucím a pozemkovým úpravám (proplácení faktur) měla ve své pracovní náplni podřízená žalovaného J. K. Tato pracovnice měla vzhledem k obsahu své pracovní náplně nejen formálně a početně přezkušovat faktury, ale i ověřovat, zda fakturované práce byly skutečně provedeny, popřípadě zda již nebyly jednou zaplacené, neboť „při odlišném názoru by prakticky její práce postrádala smyslu a významu“. Na druhé straně „je i zde zřejmá povinnost žalovaného jako vedoucího celého referátu kontrolovat práci svých podřízených a odpovědnost za správnost schválených hospodářských operací, za kontrolu účelnosti a hospodárnosti čerpání rozpočtových prostředků jím přidělených apod.“. Z těchto důvodů dospěl soud prvního stupně k závěru, že za škodu vzniklou zaplacením předepsaného penále odpovídá žalovaný pouze v rozsahu 1/3. Protože v rozhodné době byly pozemkové referáty velmi zatíženy velkým objemem prací a dále byl žalovaným vedený okresní pozemkový úřad vyhodnocen jako nejlepší v České republice, jedná se o důvody hodné zvláštního zřetele natolik, že odůvodňují snížení z částky 29.399,- Kč na 10.000,- Kč.

K odvolání žalobce Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 8. 9. 2000 č.j. 9 Co 572/2000-48 změnil rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku tak, že „vedle částky 10.000,- Kč s 12% úrokem od 3. 6. 1999“ uložil žalovanému zaplatit žalobci dalších 23.738,75 Kč s 12% úrokem od 3. 6. 1999 do zaplacení, „jinak“ rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů. Ve věci samé přisvědčil odvolací soud soudu prvního stupně potud, že „v pracovní náplni svědkyně K. byla likvidace faktur“, avšak příkaz k proplacení faktur byl oprávněn dát pouze žalovaný, jemuž K. faktury předkládala k podpisu. Podle názoru odvolacího soudu „není důvod nevěřit“ svědkyni K., že se snažila před proplacením každé faktury ověřit, zda fakturované práce byly provedeny, nebo zda nejde o případ dvojí fakturace. „Duplicitní“ faktury, jejichž proplacení nakonec vedlo k penalizaci žalobce, přišly v době, kdy neměla možnost ověřit, zda fakturované práce byly skutečně provedeny, a doporučila žalovanému vyčkat návratu příslušné pracovnice. Žalovaný ve snaze rychle zajistit proplacení faktur dal K. příkaz k jejich proplacení. Proto podle názoru odvolacího soudu žalovaný „zásadně vůči žalobci odpovídá za škodu ve výši 67.477,50 Kč podle § 172 odst. 1 zák. práce“, neboť v rozporu se svými povinnostmi dal příkaz k proplacení faktur, aniž si ověřil, zda tomu nic nebrání. Vycházejí dále z ustanovení § 183 zák. práce odvolací soud po posouzení okolností případu dospěl k závěru, že důvody zvláštního zřetele hodné odůvodňují snížení náhrady o jednu polovinu na částku 33.738,75 Kč.

V dovolání proti rozsudku odvolacího soudu žalovaný namítá, že odvolací soud své rozhodnutí opřel o výpověď svědkyně K., aniž přihlédl k výpovědím dalších svědků slyšených soudem prvního stupně, které se „zásadně liší“. K. měla podle své pracovní náplně na starosti veškeré účetnictví týkající se pozemkových úprav, přičemž správnost provedeného vyúčtování kontroloval vedoucí oddělení pozemkových úprav Ing. C. Žalovaný sice podepisoval doklad pro proplacení připojený svědkyní K. ke konečné realizaci, rozhodně však popírá, že by jej pracovnice referátu K. někdy upozorňovala na skutečnost, že postup ohledně storna faktur tak, jak je popsán v žalobě, není správný a stejně tak, že by trval na proplacení faktur v době, kdy nebyla Ing. H. v zaměstnání. Žalovaný podepisoval doklady, na základě kterých byly propláceny faktury došlé na jeho referát tehdy, jestliže výstup z kontroly prováděné podřízenými zaměstnanci byl takový, že faktury je možno uhradit. V rámci vnitřní kontroly bylo možné v dané věci uskutečnit pouze tolik, že společnost G. v.o.s. byla vyzvána k navrácení fakturovaných částek. Dovožovat z toho zavinění žalovaného však není možné, neboť po zjištění rozhodných skutečností učinil k nápravě zjištěného stavu vše, co bylo možno požadovat. Žalovaný navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a aby mu věc vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) věc projednal podle Občanského soudního řádu ve znění účinném do 31.12.2000 – dále jen „o.s.ř.“ (srov. Část dvanáctou, Hlavu I, bod 17 zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony); po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř. a že jde o rozsudek, proti kterému je podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o.s.ř. dovolání přípustné, přezkoumal napadený rozsudek bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1, věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Podle ustanovení § 172 odst. 1 zák. práce zaměstnanec odpovídá zaměstnavateli za škodu, kterou mu způsobil zaviněným porušením povinnosti při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním. Zaměstnavatel je povinen prokázat zaměstnancovo zavinění s výjimkou případů uvedených v § 176 a 178 (§ 172 odst. 3 zák. práce).

Z principu obecné odpovědnosti zaměstnance za škodu podle ustanovení § 172 odst. 1 zák. práce vyplývá, že zaměstnanec odpovídá jen za tu škodu, kterou zaviněným porušením pracovních povinností skutečně způsobil. Ustanovení § 172 odst. 2 a § 179 odst. 5 zák. práce tento princip upřesňují v tom, že zaměstnanec neodpovídá za tu část škody, která byla způsobena porušením povinnosti ze strany zaměstnavatele, případně zaviněním jiného zaměstnance. Předpokladem pro vznik odpovědnosti zaměstnance za škodu podle citovaného ustanovení je tedy porušení povinnosti zaměstnancem, vznik škody, příčinná souvislost mezi porušením povinnosti a vznikem škody a zavinění na straně zaměstnance.

I když žalovaný kromě jiného uvedl, že nemůže souhlasit s právním závěrem žalobce, že odpovídá za škodu ve smyslu ustanovení § 172 zák. práce, z obsahu samotného dovolání (z vylíčení důvodů dovolání) vyplývá, že nenapadá právní posouzení věci odvolacím soudem, ale že podrobuje kritice skutková zjištění odvolacího soudu. Podstatou jeho námitek je, že nesouhlasí s tím, jak odvolací soud hodnotil provedené důkazy; uplatňuje tedy dovolací důvod podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o.s.ř. Protože dovolací důvod se neposuzuje jen podle toho, jak jej účastník označuje, ale především podle svého obsahu (srov. též § 41 odst. 2 o.s.ř.), dovolací soud přezkoumal rozsudek odvolacího soudu s ohledem na obsah dovolání z hlediska dovolacího důvodu uvedeného v ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o.s.ř.

Podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o.s.ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování.

Za skutkové zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování, je třeba ve smyslu citovaného ustanovení rozumět výsledek hodnocení důkazů soudem, který neodpovídá postupu vyplývajícímu z ustanovení § 132 o.s.ř., protože soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo přednesů účastníků nevyplývaly, ani jinak nevyšly za řízení najevo, protože soud pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo, nebo protože v hodnocení důkazů, popř. poznatků, které vyplývaly z přednesů účastníků nebo které vyšly najevo jinak, z hlediska závažnosti (důležitosti), zákonnosti, pravdivosti, event. věrohodnosti, je logický rozpor, nebo jestliže hodnocení důkazů odporuje ustanovením § 133 až § 135 o.s.ř. Skutkové zjištění nemá oporu v provedeném dokazování v podstatné části tehdy, týká-li se skutečností, které byly významné pro posouzení věci z hlediska hmotného práva.

V posuzované věci vznikla škoda zaplacením penále 88.197,- Kč, které Finanční úřad v L. žalobci předepsal podle ustanovení § 30 odst. 1 zákona č. [576/1990](#) Sb. za „zadržetí prostředků státního rozpočtu, určených na pozemkové úpravy“ ve výši 1 promile denně v důsledku zjištění, že žalobce, který

- zaplatil dne 25. 7 1995 na fakturu č. 335/95 G. v.o.s. L. částku 1,396.092,- Kč, na niž byl následně zaslán dobropis dne 11. 8. 1995, použil „dočasně neoprávněně účelových prostředků“ po dobu 17 dní (penále 23.734,- Kč), tato částka za stejné práce byla na fakturu č. 472/95 zaplacená znovu 16.11.1995;

- zaplatil dne 19. 3. 1996 na fakturu č. 100/96 G. v.o.s. L. částku 282.760,- Kč, na niž byl následně zaslán dobropis dne 4. 9. 1996, použil „dočasně neoprávněně účelových prostředků“ po dobu 169 dní (penále 47.787,- Kč), tato částka za stejné práce byla na fakturu č. 233/96 zaplacená duplicitně 24. 6. 1996;

- zaplatil dne 19. 3. 1996 na fakturu č. 97/96 G. v.o.s. L. částku 98.671,- Kč, na niž byl následně zaslán dobropis dne 4. 9. 1996, použil „dočasně neoprávněně účelových prostředků“ po dobu 169 dní (penále 16.676,- Kč), tato částka za stejné práce byla na fakturu č. 232/96 zaplacená duplicitně 24. 6. 1996.

Z odůvodnění napadeného rozsudku odvolacího soudu a z obsahu spisu vyplývá, že při zjišťování, zda žalovaný v souvislosti se vznikem škody proplacením penále porušil při plnění pracovních úkolů (nebo v přímé souvislosti s ním) některou svoji povinnost, odvolací soud vzal v úvahu jen skutečnosti, které vyplývají z výpovědi svědkyně J. K., jejíž výsledek v odvolacím řízení opakoval (§ 213 odst. 2 o.s.ř.) a která uvedla, že žalovaný nerespektoval její upozornění, že v době nepřítomnosti Ing. H. nemá možnost zjistit, zda fakturované práce byly provedeny anebo zda nejde o případ dvojí fakturace, a že „ve snaze rychle zajistit proplacení faktur“, dal svědkyni příkaz, aby zařídila neprodleně jejich proplacení. Na základě výpovědi této svědkyně, jejíž „pravdivost nepřímo potvrzuje i svědkyně Ing. H.“, odvolací soud (bez rozlišení, že celková škoda vzniklá zaplacením penále se odvíjí od dvou relativně samostatných škodních událostí se samostatným skutkovým základem) dovodil, že žalovaný „v rozporu se svými povinnostmi dal příkaz k proplacení faktur, aniž by si ověřil, zda tomu nic nebrání“. Takové hodnocení však nelze považovat za odpovídající zákonu. Odvolací soud totiž nehodnotil všechny důkazy provedené u soudu prvního stupně a v řízení odvolacím, které se vztahovaly k rozhodné skutkové otázce (každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti), nýbrž jen ty, které nasvědčují závěru, že porušení povinnosti žalovaným bylo jedinou příčinou, která „ve svých důsledcích vedla k penalizaci žalobce“. Do procesu hodnocení důkazů nezahrnul důkazy, které uvedenému skutkovému závěru nenasvědčují, a s těmito důkazy se nevypořádal. Jedná se zejména o výpověď svědka Ing. J. C., který uvedl, že „se rozumí samo sebou“, že Ing. V. a po něm svědkyně K. měli za povinnost kontrolovat, zda faktury odpovídají provedeným pracem, že k tomu „měli tým 12 lidí, tzn. ostatních referentů“ a že ve vztahu k fakturování „bylo naprosto nemožné, aby jedna osoba mohla vše zkontrolovat“. Bez povšimnutí potom neměly zůstat „průvodky k likvidaci faktur“, a s přihlédnutím ke „Směrnici pro oběh účetních dokladů na Okresním úřadě L.“, měla být do rámce hodnocených důkazů zahrnuta okolnost, že žalovaný k uvedenému dokladu přičinil svůj podpis jako „správce úvěru“, zatímco vyjádření „věcně a početně přezkoušeno a shledáno bez závad v částce: ...“ deklaruje svým podpisem jiný zaměstnanec.

Jelikož odvolací soud pominul rozhodné skutečnosti, které vyplývají z uvedených důkazů provedených před soudem prvního stupně, neodpovídá výsledek jeho hodnocení důkazů postupu stanovenému v § 132 o.s.ř. Skutkové zjištění odvolacího soudu, že porušení povinnosti žalovaným bylo jedinou příčinou, která vedla k penalizaci žalobce, proto nemá oporu v provedeném dokazování.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný. Nejvyšší soud České republiky jej proto podle ustanovení § 243 odst. 1, části věty za středníkem o.s.ř. zrušil a věc vrátil Krajskému soudu v Ústí nad Labem k dalšímu řízení (§ 243 odst. 1, část věty za středníkem, § 243b odst. 2, věta první o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Služební poměr](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní poměr \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Převedení zaměstnance na jinou práci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Plat](#)